

KAITSEMINISTEERIUM

**ARUANNE KAITSEVÄEKOHUSTUSE TÄITMISEST JA
KAITSEVÄETEENISTUSE KORRALDAMISEST 2019. AASTAL**

Tallinn 2020

EESSÕNA

2019. aastal said täidetud kõik arengukavades seatud eesmärgid, mistõttu võib lugeda eelmise aasta kaitseväeteenistuses edukaks.

Ajateenistusse asus 3298 meessoost isikut, seejuures vabatahtlikult 43%, mida on neljandiku võrra rohkem kui kahel eelneval aastal.

Vilja on kandnud teavitustöö vabatahtlikult ajateenistusse asumisest, eelistavalt pärast keskkooli. Üha enam kogub populaarsust klassiga ajateenistusse asumise võimalus. 2019. aastal asus ajateenistusse 4 klassi ning 2020 on registreeritud neid juba 14.

Ajateenistusse asus ka rekordarv naisi – 2019. aastal 38. Üldise tendentsina nähtub neidude huvi suurenemine kaitseväeteenistuse ja kaitseväge karjääri vastu – ajateenistuse teabepäevadel osales mullu 440 neidu ning ajateenistuse lõpetanud naistest jääb teenistusse ligi 60%.

Õppekogunemistel ja kahel lisaõppekogunemisel osales kokku 5457 reservväelast.

2019. aasta lõpuks oli tegevväelaste arv 3508, mis ületas kehtivas riigikaitse arengukavas seatud eesmärgi 48 tegevväelasega jättes 2020. aasta eesmärgist puudu vaid 2 tegevväelast.

Positiivse saavutusena tuleb ära märkida läbi aastate madalaim ajateenistusest väljalangevus tervise tõttu, mis 2017. aastaga võrreldes langes 17,9%-lt 6,8%-ni. Ka üldine väljalangevuse vähenemine jätkub langedes eelmise aruandlusperioodiga võrreldes 11,4%-lt 2019. aastal 7,8%-ile.

Olulise muudatusena hakati 2019. aastal kõikides väeosades andma sõdurite integratsiooni ja kohanemisvõime tõhustamiseks keeleõpet vähese eesti keele oskusega ajateenijatele. Keeleõppe võimalust kasutas 230 ajateenijat.

2020. aastal jätkatakse paindlikuma väljaõppeprogrammi läbiviimist ning suurimateks väljakutseteks saavad olema riigiportaali kaudu kaitseväekohustuslastele kutsete kättetoimetamise elluviimine, asendusteenistuse reservteenistuse süsteemi loomine ning arstlike komisjonide reform, et tõhustada kaitseväekohustuslaste tervisekontrolli korraldust.

Foto 1. Tapa linnakus toimunud 1. jalaväebrigaadi ajateenijate lõpurivistus. Foto: vbl Ardi Hallismaa (30.05.2019)

SISUKORD

1. ARUANDE KOKKUVÕTE	4
2. 2018. AASTA PEAMISED STATISTILISED ANDMED	8
3. KAITSEVÄEKOHUSTUSLASTE ARVESTUS.....	10
4. KAITSEVÄETEENISTUSKOHUSTUSLASE TERVISENÕUETELE VASTAVUSE HINDAMINE	16
5. AJATEENISTUSSE KUTSUMINE.....	19
6. AJATEENISTUS	23
7. ASENDUSTEENISTUS.....	27
8. ÕPPEKOGUNEMISED	28
9. AJATEENIJATE JA RESERVVÄELASTE ARVAMUSUURINGUD.....	30
10. TEGEVVÄELASED	33
11. PEAINSPEKTORITEENISTUS	35
12. OLULISEMAD TEGEVUSED 2020. AASTAL	36

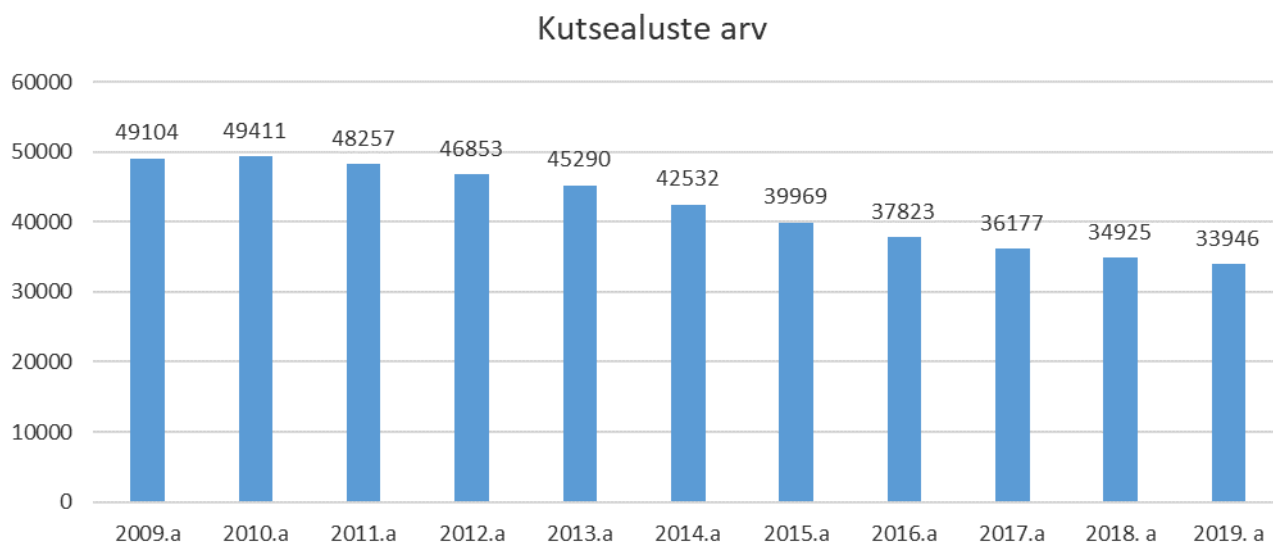

Foto 2. Mereväe 101. aastapäeva tähistamine. Foto: ltn Karl Alfred Baumeister (21.11.2019)

1. ARUANDE KOKKUVÕTE

Käesolev aruanne on koostatud kaitseväeteenistuse seaduse § 9 alusel ning annab ülevaate kaitseväekohustuslaste, ajateenijate, tegevväelaste ja reservväelastega seotud eesmärkide täitmisest 2019. aastal.

Kaitseväekohustuslastena arvele võetud isikute arv on endiselt vähenemas (joonis 1), mis tuleneb 17-aastaseks saavate aastakäikudes meessoost isikute arvu langusest ning mis jätkub ka järgmistel aastatel. Rahvastikuregistri andmetel elab 13,6% kutsealustest välisriigis (peamiselt Soomes), kuid tegelikkuses on välisriikides elavate kutsealuste osakaal suurem, aga nad ei ole oma elukohta rahvastikuregistris registreerinud.

Joonis 1. Kutsealuste arv aastatel 2009–2019

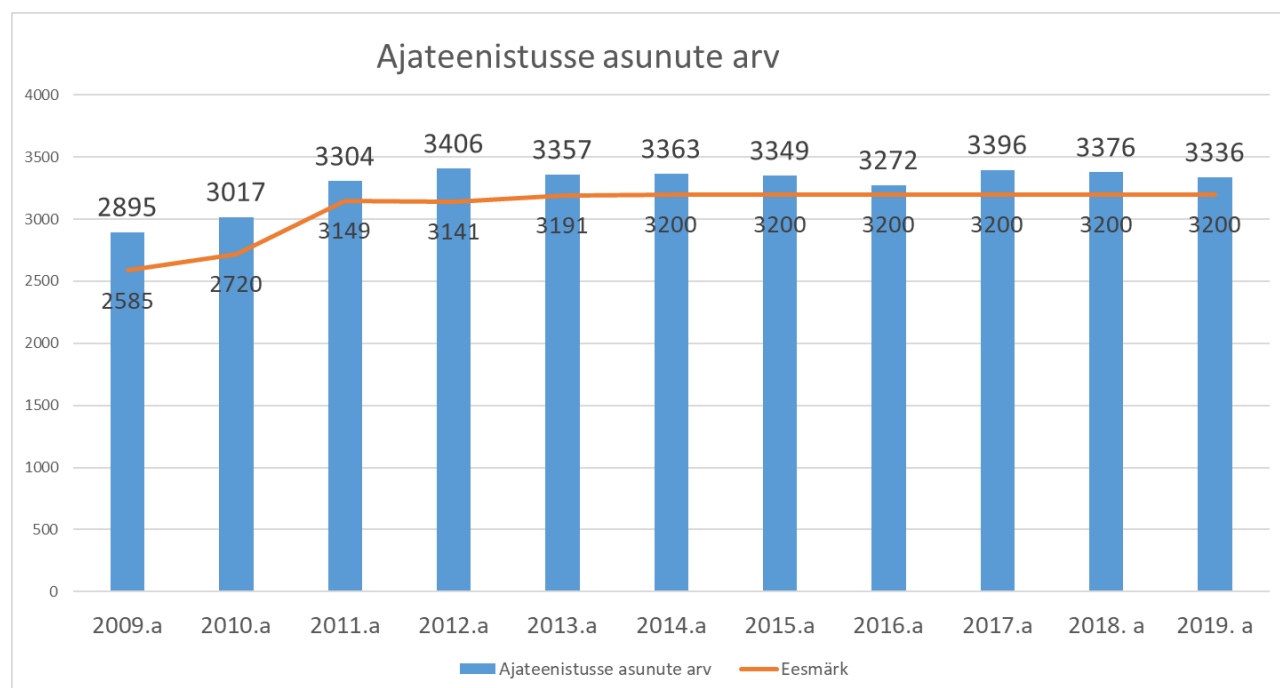
Kaitseväekohustuslaste tervisenõuetele vastavuse hindamises on näha mõningast langust võrreldes 2018. aastaga. Vähenenud on „vastab tervisenõuetele“ otsuste osakaal ning suurenenud on otsuste „ei vasta tervisenõuetele“ osakaal. Kaitseressursside Ameti arstlike komisjonide poolt tehtud otsuste põhjal vastas kehtivatele tervisenõuetele 40,2% (2018. aastal oli see 43%), ei vastanud 26,3% (2018. aastal 21%) ning ajutiselt ei vastanud 33,5% (2018. aastal 36%) kutsealustest.

2019. aastal jätkati eelkomisjonide läbiviimist, vähendamaks välistavate diagnoosidega kutsealuste asjatut kutsumist arstlikesse komisjonidesse. Kokku toimus 2019. aastal 12 eelkomisjoni (2018. aastal 10 eelkomisjoni).

Kutsealuste ajateenistusse suunamisel täitis Kaitseressursside Amet täielikult 2019. aastaks kehtestatud plaani, suunates aega teenima 3298 meessoost kutsealust ning 38 vabatahtlikult ajateenistusse tulnud naist. Ajateenistust alustanud naiste arv on võrreldes 2018. aastaga tõusnud. 2018. aastal asus ajateenistusse 27 naist. **2019. aastal vabatahtlikult ajateenistusse asuda soovivate kutsealuste arv on 43%.** 2018. aastal avaldas soovi vabatahtlikult ajateenistusse asuda 34% kutsealustest, mis jääb võrreldes 2017. aastaga samasse suurusjärku.

Tõenäoliselt on vabatahtlikult ajateenistusse asuvate kutsealuste arvu suurenemine seotud Kaitseministeeriumi juhitud programmidega, mille eesmärgiks on vähendada kutsealuste seas teadmatust ning hirmutunnet ajateenistuse ees. Üheks olulise mõjuga programmiks saab tuua 2017. aastal alustatud programmi „Klassiga ajateenistusse“, mille raames on laekunud järjest enam sooviavaldusi. **2020. aastal on esitanud sooviavaldusi juba 14 klassi.**

Ajateenistuse korraldamisel suutis Kaitseväge 2019. aastal mehitada ja välja õpetada ettenähtud arvu reservüksusi. Ajateenistusest **väljalangenute osakaal on endiselt vähenemas.** Kui 2018. aastal oli ajateenistusest väljalangevus 11,4%, siis 2019. aastal oli väljalangevus **7,8%**. Väljalangevuse vähenemine näitab, et alates 2017. aastast praktiseeritav personaalsem ning paindlikum väljaõpe on õige lähenemine, mis annab positiivseid tulemusi.

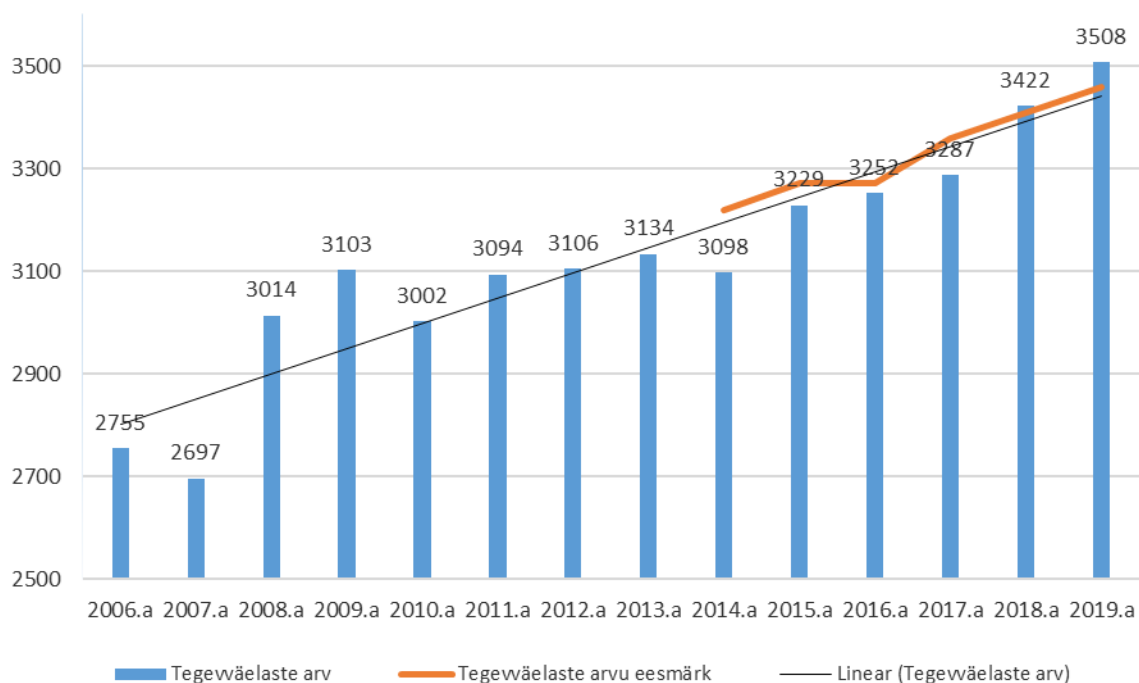

Joonis 2. Ajateenistusse asunute arv 2009-2019

Reservväelaste õppekogunemistel osales 3287 reservväelast ehk **70,5%** planeeritust. Täiendavalt viidi läbi kaks lisaõppekogunemist, kuhu kutsuti kokku 2170 reservväelast. Esimesel lisaõppekogunemise osales 66% ning teisel 68% kutsututest.

Ajateenijate seas läbi viidavas arvamusuuringust tuleb esile, et teenistuse lõpuperioodil ajateenistusest väljalangemine väheneb. Ajateenistusest ennetähtaegselt vabastamist on ühe kümnendiku ulatuses võimalik ette ennustada ajateenija vanuse, majandusliku olukorra, kooselustaatuse, tervisega rahulolu ja meelestatuse kaudu. Rahulolu oma tervisega teenistuse alguses ning meelestatus ajateenistuse osas on peamised ennetähtaegselt reservi arvamise riskitegurid. Seega on kutse alusel teenistusse tulnud ja selgelt ajateenistuse suhtes negatiivselt meelestatud ajateenijate puhul olemas teatav „eelsoodumus“ ennetähtaegselt reservi arvamiseks.

Tegevväelaste arv suurenes 2019. aasta lõpuks võrreldes aasta algusega **86** tegevväelase võrra **3508**ni (joonis 3), mis on planeeritud eesmärgist 48 tegevväelase võrra rohkem. 2019. aastal on tegevväelaste värbamine olnud viie aasta kõrgeim. Ajateenistuse lõpetanud noortest on tegevteenistusse asunud 4,95% ning ajateenistuse lõpetanud **naistest** ca **60% (13 naist)** on jätkanud tegevteenistuses.

Peamised arendustegevused 2020. aastal:

- 2020. aastal muutuvad ajateenistuse väljaõppetsükli algusajad, et soodustada ajateenistusse kutsutud kutsealustel sooritada kõrgkooli sisseastumiskatsed ning juba kõrgkoolis õppivatel kutsealustel võimaldada läbida eksamisessioon enne ajateenistusse asumist;
- koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Riigi Infosüsteemide Ametiga jätkatakse kaitseväekohustuslastele teabevärava www.eesti.ee kaudu dokumentide kättetoimetamise juurutamist;
- jätkatakse kaitseväekohustuslaste seas teavitustööd 2019. aastal kasutusele võetud kaitseväeteenistuse iseteenindusportaali www.kaitsevaeteenistus.ee kasutusvõimalustest informeerimiseks (iseteenindusportaali kasutuselevõtu peamine eesmärk on lihtsustada ja kiirendada kodaniku ja Kaitseressursside Ameti vahelist suhtlust, võimaldades kaitseväekohustuslasel esitada ametile taotlusi ja andmeid ajateenistuse või reservteenistuse läbimiseks);
- koostatakse kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise pakett, milles suurimate reformidena:
 - luuakse asendusteenistuse reservteenistuse süsteem;
 - viiakse läbi arstlike komisjonide reform, et tõhustada kaitseväekohustuslaste tervisekontrolli korraldust ja vähendada sellega seotud halduskoormust nii riigi, kodaniku kui ka tervishoiusüsteemi jaoks;
- alates 2020. aastast suureneb ajateenistusse kutsutavate kutsealuste arv ning ajateenistusse kutsutakse 3500 kutsealust.
- jätkatakse kehtiva riigikaitse arengukavaga seatud eesmärgiga- võtta ajateenistusse 4000 noort- ettevalmistavate tegevustega.

Foto 3. Pioneeripataljoni ajateenijad ehtasid tsiviil-militaarkoostöö raames Pärnu jõe 150 meetri pikkuse jooksusilla.
Foto: rms Mattias Allik (11.09.2019)

2. 2019. AASTA PEAMISED STATISTILISED ANDMED

Kaitseväekohustuslaste registris oli 2020. aasta 1. jaanuari seisuga kantud 268 399 kaitseväekohustuslaste andmed. Registris oli muuhulgas arvel 33 946 kutsealuse, 227 072 reservis oleva 18-60-aastase meessoost isiku ning 3508 tegevvälase andmed (sh 356 naissoost isikut).

Kutsealuste ja kaitseväekohustust võtta soovivate naiste terviseseisundi hindamisel tegid Kaitseressursside Ameti arstlikud komisjonid 2019. aastal 9616 otsust, millede kohaselt 3870 isikut (40,2%), sh 55 naissoost isikut vastasid kaitseväeteenistuskohustuslaste tervisenõuetele.

Tervisenõuetele ei vastanud 2528 isikut (26,3%) ning ajutiselt ei vastanud 3218 (33,5%) isikut. Võrreldes 2018. aasta tulemustega on vähenenud „vastab tervisenõuetele“ otsuste osakaal (3%) ja „ajutiselt ei vasta tervisenõuetele“ otsuste osakaal (3,3%) ja suurenenud on „ei vasta tervisenõuetele“ otsuste osakaal (5%).

Siiski on 2019. aasta näitajad paremad kui 2017. aastal, mil otsused jagunesid järgmiselt: Kaitseressursside Ameti arstlike komisjonide poolt tehtud otsuste põhjal vastas kehtivatele tervisenõuetele 2017. aastal 36%, ei vastanud 2017. aastal 21% ning ajutiselt ei vastanud 2017. aastal 42% kutsealustest.

Ajateenistusse plaaniti kutsuda 2019. aastal 3200 kutsealust. Lisaks kutsealustele võimaldati ajateenistus läbida 108 vabatahtlikult kaitseväekohustuse võtnud naissoost isikul. Kaitseministri määrusega lubati kehtestatud piirarve ületada 5% ulatuses ning ajateenistuskohustust asus täitma **3298 kutsealust ja 38 naissoost isikut**. Alates 2020. aastast suurendatakse ajateenistusse kutsutavate kutsealuste arvu 3500ni ning muutub väljaõppetsükli algusaeg, mis viiakse kooskõlla avalik-õiguslike kõrgkoolide õppekorraldusega.

Ajateenistuse läbis ja määrati sõjaaja ametikohale 2019. aastal **3145** ajateenijat, sh **22** naissoost isikut. Ennetähtaegselt vabastati teenistusest 269 ajateenijat (sh 9 naissoost ajateenijat). Kokku asus ajateenistusse 3383 kutsealust ja 31 naissoost isikut, kelle väljaõppeperiood algas 2018. aasta II poolaastal (2977 kutsealust ja 26 naissoost isikut) ning 2019. aasta I poolaastal (406 kutsealust ja 5 naissoost isikut).

Tervisliku seisundi tõttu vabastati teenistusest 235 ajateenijat (sh mitte ühtegi naissoost isikut), mis teeb 6,8% ajateenistusse asunutest. Alates 2018. aastast on tervisliku seisundi tõttu **väljalangevus jätkuvalt vähenemas** (2018. aastal 10,3%). Ajateenijate vabastamisel oli peamiseks põhjuseks psüühika- ja käitumishäired (44,6%).

Ajateenistusest väljalangevuse vähenemine on tingitud Kaitseväge poolt paindlikuma väljaõppeprogrammi rakendamisest alates 2017. aastast. Personaalsema ning paindlikuma väljaõppe positiivseid tulemusi sai näha juba 2018. aastal, kui väljalangevuse protsent (10,3%) oli vähenenud oluliselt võrreldes 2017. aastaga (17,9%).

Reservväelaste õppekogunemistel osales 70,5% plaanitust. Täiendavalt viidi 2019. aastal läbi kaks lisaõppekogunemist vastavalt Vabariigi Valitsuse korraldustele. Lisaõppekogunemine korraldamisega hinnatakse kogu riigikaitse juhtimisstruktuuri tegevust ning lahinguvalmiduse saavutamist.

Ajateenijate arvamusuuring viidi läbi uuel meetodil. Kaitseministeeriumi, Tartu Ülikooli, Tervise Arengu Instituudi ning Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste (alates 2019. aasta maist Kaitseväge Akadeemia) koostöös on alustatud alates 2016. aastast ajateenijate longituudset ankeedipõhist kompleksuuringut. Ajateenijate kompleksuuringu meetodika võimaldab jälgida pikaajaliselt isikupõhiselt ajateenija arvamusi ning kogemusi. Seega võimaldab uuring tuvastada tegureid, mis prognoosivad rahulolu ajateenistusega või ennetähtaegset reserviarvamist.

Asendusteenistuses ehk usulistel ja kõlbelistel põhjustel kaitseväeteenistusest keeldunud kaitseväekohustuslastele mõeldud teenistusliigis oli 1. jaanuari 2020.a seisuga 40 isikut. 2019. aastal esitati kokku 170 taotlust asendusteenistusse asumiseks. Võrreldes eelmise aruandlusperioodiga on asendusteenistusse astuda soovivate kaitseväekohustuslaste arv jäänud samasse suurusjärku.

Tegevväelaste arv kasvas 2019. aastal **86** tegevväelase võrra, ulatudes aasta lõpus 3508 tegevväelaseni. 2019. aasta lõpuks oli sihttasemeks seatud 3460 tegevväelast, mis ületati 48 tegevväelase võrra. Kehtivate riigikaitse arengukava kohaselt peaks tegevväelaste arv 2020. aasta lõpuks suurenema 3510 isikuni.

Kaitseväge peainspektoriteenistus menetles 2019. aasta jooksul 101 registreeritud pöördumist. Võrreldes 2018. aastaga on pöördumiste arv langenud. Näiteks 2018. aastal tehti samal ajaperioodil Kaitseväge peainspektoriteenistusele 130 pöördumist. Pöördujateks olid peamiselt ajateenijad ja palgaline koosseis. Ajateenijate osas levinumad pöördumiste põhjused on seotud meditsiiniga ning ülema käitumisega. Tegevväelaste ja tsiviilteenistujate pöördumiste peamised põhjused on seotud teenistuse tasustamisega või ülemate käitumisega.

Kaitseväega otseselt mitte seotud isikute pöördumiste arv (18) on endiselt suurem, kui 2017. aastal, mil sama perioodi jooksul tehti vaid 8 pöördumist. Kaitseväega otseselt mitte seotud isikud on ajateenijate lähedased ja reservis olevad isikud.

Foto 4. Õhuväe nooremallohvitseri kursuse lõpetamine. Foto: Sigrid Paula Pukk (31.05.2019)

3. KAITSEVÄEKOHUSTUSLASTE ARVESTUS

Kaitseväekohustuslaste arvestust peab Kaitseressursside Amet kaitseväekohustuslaste registris (edaspidi register). Käesolevas aruandes mõistetakse kaitseväekohustuslaste arvestuse all 17–60-aastaste meeskodanike ja kaitseväekohustuse võtnud üle 18-aastaste isikute andmete kandmist registrisse ja andmete muudatuste kajastamist kaitseväekohustuslaste registri objektiks oleku ajal.

Kaitseväekohustuslaste arvestuse ülevaade on alljärgnevalt ära toodud tabelites 1–4 ning sisaldab alljärgnevate punktide ülevaadet (võrdlusbaasina on tabelites toodud andmed 01.01.2019 seisuga):

- kaitseväekohustuslaste jagunemine registris (tabel 1);
- 2019. aasta jooksul registrisse kantud kutsealuste ja kaitseväekohustuslaste statistika (tabel 2);
- ajateenistusse kutsumata jätmine ja ajateenistusse asumisest vabastamine (tabel 3);
- ajateenistuskohustuse täitmiseks ajapikenduse andmine (tabel 4);

Kokku oli seisuga 01.01.2020 registrisse kantud **268 399** kaitseväekohustuslaste andmed. Registrisse kantud kaitseväekohustuslaste koondnumbri puhul on tegemist selle suurusjärguga, keda on riigil sõjaajal võimalik teenistusse kutsuda. Registris oli muuhulgas arvel **33 946** kutsealuse, **227 072** reservis oleva 18–60-aastase meessoost isiku ning **3508** tegevväelase andmed. Tegevväelaste hulgas oli kokku **356** naissoost isikut (tabel 1). Tegevväelaste arv on saavutanud viimaste aastate parima tulemuse. Samas kutsealuste arv on jätkuvalt languses.

2019. aastal võttis vabatahtlikult kaitseväekohustuse 484 isikut, kellest 354 olid naised. Kaitseväekohustuse saab võtta vähemalt 18-aastane kodanik, kelle kohustus osaleda riigikaitstes, ei tulene seadusest (naissoost isikud) või kes on sellest vabastatud enne 01.04.2013 kehtinud regulatsioonide alusel või kes on üle 60-aastased. Naiste huvi kaitseväekohustuse võtmiseks on suur ja on ka aja jooksul kasvanud. Samas ei ole ajateenistuse läbinud naiste arv oluliselt kasvanud.

Tabel 1. Kaitseväekohustuslaste jagunemine registris seisuga 01.01.2020

Jrk nr	Kategooria	Arv	
		2018	2019
1	kutsealused¹	34 925	33 946
2	ajateenijad	2865	2811
	nendest naissoost isikud	16	20
3	asendusteenistujad	75	40
4	tegevväelased	3422	3508
	nendest naissoost isikud	329	356
5	18–60-aastased meessoost isikud (reservis olev isik)	226 246	227 072
	nendest ise kaitseväekohustuse võtnud üle 18-aastased isikud	444	484
6	Naissoost isikud (reservis olev isik)	1028	1022
	nendest kaitseväekohustuse võtnud naissoost isikud	314	354
	nendest ajateenistuse läbinud naissoost isikud	78	100
	Kokku (1-6)	268 561	268 399

2019. aasta jooksul kanti registrisse kokku **6933** kutsealuse ja **525** reservis oleva isiku andmed. Registrisse kantud kutsealuste andmed sisaldavad aastakäike sünniaastaga 1992–2002 ning reservis olevate isikute andmed sünniaastaga 1959–1991 (tabel 2). Kutsealuste osas on registrisse kantavate arv jäänud võrreldes eelneva aruandlusperioodiga samasse suurusjärku. 525 reservis olevate isikute puhul on tegemist aruandlusperioodil Eesti kodakondsuse saanud või kaitseväekohustuse võtnud isikutega. Võrreldes 2017. (53 isikut) ja 2018. aastaga (92), on suurenenud kodakondsusest loobunute arv.

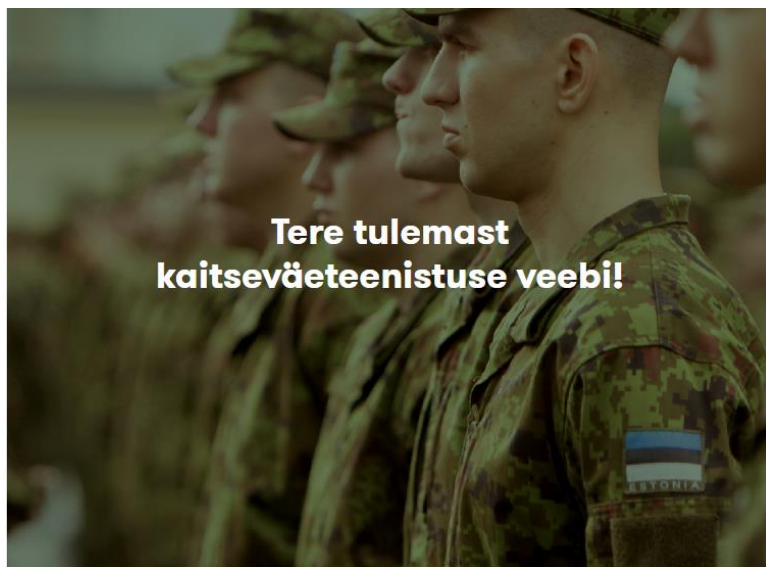
ID-kaart Mobiil-ID Smart-ID

Isikukood

Telefoninumber

Sisenen

Kaitseressursside Amet
 Üldtelefon 717 0700, e-post info@kra.ee
 Tallinna esindus: Alandi 15, 12918
 Tartu esindus: Puiestee 114c, 50604

¹ Kutsealune on 17–27-aastane (k a) meessoost isik, kuni aja- või asendusteenistusse asumiseni või aja- või asendusteenistusest vabastamiseni

Foto 5. Alates 2019. aasta sügisest on võimalik kaitseväekohustuse täitmise, kutsete ja otsustega, teenistuskäiguga, aastmega ning sõja- ja rahuaja ametikohaga tutvuda kaitseväeteenistuse veebis. Foto: kuvatõmmis

Tabel 2. Registreeritud kutsealuste ja kaitseväekohustuslaste andmed aruandlusperioodil

Jrk nr	Näitaja	17–27-aastased isikud		28–60-aastased isikud	
		2018	2019	2018	2019
1	registreeritud	6805	6933	437	525
2	registrist kustutatud (surnud)	48	49	867	908
3	kodakondsusest loobunud	40	42	92	132

Seisuga 1. jaanuar 2020. a on ajateenistusse kutsumata jätmise kehtivaid otsuseid **15 690** (registris arvel olevatest aastakäikudest 1992–2002) ning ajateenistusse asumisest vabastamise kehtivaid otsuseid **3831**. Ajateenistusse ei kutsuta isikut kellel esinevad kaitseväeteenistuse seadusest tulenevad (ajutised) välistavad asjaolud (tervis, puudulik haridus, kannab vabadusekaotuslikku karistust jm). Isik kutsutakse ajateenistusse välistavate asjaolude äralangemisel.

Kui aga isikul esinevad ajateenistusse asumisest vabastuse saamise alused (nt on saanud 28-aastaseks, rahvastikuregistri andmetel elab välisriigis, on nimetatud kohtunikuks ja muu seadusest tulenev alus), siis Kaitseressursside Amet teeb otsuse, mille alusel isik märgitakse registreeritud reservis oleva isikuna. Ajateenistusse asumisest vabastuse saanud isikut enam ajateenistusse ei kutsuta.

Ajateenistusse kutsumata jäetud isikute arv on võrreldes eelnevate aastatega jätkuvalt kasvanud. Kutsumata jätmise põhjuste osas domineerib terviseseisundi mittevastamine kaitseväeteenistuskohustuslaste tervisenõuetele – **15 041** juhul.

Kutsealuste osakaal, kes ei ole läbinud vähemalt põhikooli II kooliastet põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse tähenduses on võrreldes 2018. aastaga pisut langenud. 2018. aastal oli kõnesolevaid kutsealuseid 367 ning 2019. aastal 351.

Ajateenistusse asumisest vabastamise osas on peamiseks põhjuseks kutsealuse piirvanuse ületamine – isik on saanud 28-aastaseks, **3336** juhul (tabel 3), mis on võrreldes 2018. aastaga kasvanud (2894). Võrreldes eelnevate aastatega on vähenenud kutsealuste osakaal, kes on süüdi mõistetud karistusseadustiku 8., 9., 13., 15., 18. või 22. peatükis sätestatud kuriteos ning seetõttu ajateenistusse asumisest vabastuse saanud. Registri andmetel on 2019. aastal nimetatud põhjusel vabastuse saanud 148 ning 2018. aastal 220 isikut.

Tabel 3. Ajateenistusse kutsumata jätmise ja ajateenistusse asumisest vabastamise kohta kehtivad otsused aastakäikude sünniaastaga 1992-2002 kohta seisuga 01.01.2020

		2018	2019
1. Ajateenistusse kutsumata jätmine		15 057	15 690
1.1	tervise seisund arstliku komisjoni otsusel ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele	14 404	15 041
1.2	ei ole läbinud vähemalt põhikooli II kooliastet põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse tähenduses	367	351
1.3	on kriminaalasjas kahtlustatav või süüdistatav, kuni kriminaalmenetluse lõpetamiseni	38	49
1.4	kannab vabadusekaotuslikku karistust	15	12
1.5	välislepingus ettenähtud juhul	0	0
1.6	on asunud kõrgharidust omandama arsti või õe erialal	233	237
2. Ajateenistusse asumisest vabastamine		3507	3831
2.1	saanud 28-aastaseks	2894	3336
2.2	süüdi mõistetud karistusseadustiku 8., 9., 13., 15., 18. või 22. peatükis sätestatud kuriteos ja selle eest on talle mõistetud vabadusekaotuslik karistus ning tema andmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud	220	148
2.3	tema andmete kaitseväekohustuslaste registrisse kandmisele eelnenud ajal elanud rahvastikuregistri andmetel katkematult vähemalt seitse aastat välisriigis või on sündinud ja elanud välisriigis tema andmete kaitseväekohustuslaste registrisse kandmisele vahetult eelnenud ajal ning ei ole viie aasta jooksul andmete registrisse kandmisest arvates esitanud kirjalikku taotlust ajateenistusse või asendusteenistusse asumiseks	352	325
2.4	läbi teinud kohustusliku sõjaväeteenistuse välisriigi relvajõududes või on teeninud sõjaväelasena välisriigi relvajõududes vähemalt 12 kuud või läbi teinud asendusteenistuse välisriigis	18	10
2.5	kantud tervishoiutöötajate riiklikku registrisse arsti või õena ning töötab vastaval erialal ja on läbi teinud Kaitseväe nõuetele vastava väljaõppe	23	12
2.6	nimetatud kohtunikuks ning kelle vabastamise ettepaneku on teinud kohtute haldamise nõukoda	0	0

Ajateenistuskohustuse täitmiseks ajapikenduse andmise alused on jagunenud neljaks grupiks: (1) kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele ajutiselt mittevastamine – kokku **1995** isikut, (2) lapse ülalpidamine või puudega isiku hooldamine – kokku **716** isikut, (3) hariduse omandamine – kokku **10 607** isikut ning (4) valitaval ametikohal töötamine – kokku **10** isikut. Lähtuvalt eeltoodust, kõige enam antakse ajapikendust hariduse omandamiseks.

Foto 6. Staabi- ja sidepataljoni lahtiste uste päev. Foto: vbl Ardi Hallismaa (26.09.2019)

Kokku on ajapikendust antud **13 328** isikule (tabel 4). Võrreldes 2018. aastaga on ajateenistuskohustuse täitmiseks ajapikenduse andmise otsuste hulk vähenenud oluliselt. Peamiselt on vähenenud hariduse omandamiseks ajapikenduste andmine. Kui 2018. aastal oli hariduse omandamiseks antud ajapikendusi 13 932, siis käesoleval aruandlusperioodil oli vastavaid otsuseid tehtud 10 607. Vähenenud on tervisenõuetele ajutiselt mittevastavuse tõttu ajapikenduste andmine ning mõnevõrra on vähenenud ka lapse ülalpidamisega või puudega isiku hooldamiseks ajapikenduste andmine.

Tabel 4. 01.01.2020 seisuga kehtivad otsused ajateenistuskohustuse täitmiseks ajapikenduse andmise kohta

		2018	2019
1	Kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele ajutise mittevastavuse tõttu	2427	1995
2	Lapse ülalpidamiseks või puudega isiku hooldamiseks	775	716
2.1	lapsevanemana või muu last ülalpidava isikuna peab ülal vähemalt ühte alla kolmeaastast last ning ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest	415	376
2.2	lapsevanemana või muu last ülalpidava isikuna on kohustatud ülal pidama vähemalt kahte last ning ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest	319	304
2.3	lapsevanemana või muu last ülalpidava isikuna üksinda peab ülal vähemalt ühte last, kellel puuduvad teised ülalpidamiskohustusega isikud, ja ülalpidamiskohustus tuleneb perekonnaseadusest	8	8
2.4	eelmine KVTs § 54 p.1 (Perekonna ainus toitja)	11	4
2.5	on ainus isik, kes on kohustatud ülal pidama raske või sügava puudega inimest, kellel puuduvad teised ülalpidamiskohustusega isikud	22	24

3	Hariduse omandamiseks	13 932	10 607
3.1	üliõpilasena valinud ajateenistusse asumise aja (KVTS § 44 lg 2)	1483	1350
3.2	üldkeskhariduse omandamiseks statsionaarses õppes (KVTS § 44 lg 3)	7415	5627
3.3	ilma keskhariduseta kutsealusel on õigus ajapikendusele statsionaarses õppevormis kutseõppe tasemeõppes õppimiseks selle aasta 1. juulini, mille jooksul ta saab 21-aastaseks (KVTS § 44 lg 4)	4707	3276
3.5	õpib sisekaitsealase rakenduskõrgkooli politsei-, piirivalve- või päästeerialal (KVTS § 44 lg 5)	17	26
3.6	välisriigi kõrgkoolis (KVTS § 44 lg 6)	310	328
4	Valitaval ametikohal töötamiseks	9	10
5	Kokku	17 143	13 328

Foto 7. Kevadtormil toimunud meditsiinialane väljaõpe. Foto: Rauno Volmar (02.05.2019)

4. KAITSEVÄETEENISTUSKOHUSTUSLASE TERVISENÕUETELE VASTAVUSE HINDAMINE

Kutsealuse, kaitseväekohustust võtta sooviva isiku, asendusteenistuja ja reservis oleva isiku terviseseisundi kaitseväeteenistuskohustulase tervisenõuetele vastavuse hindamist viivad läbi Kaitseressursside Ameti juures asuvad arstlikud komisjonid. Arstlikud komisjonid toimuvad 13 erinevas asukohas üle Eesti. Ülevaade kaitseväekohustuslaste terviseseisundi hindamise tulemustest Kaitseressursside Ameti arstlikes komisjonides 2019. aastal kajastub tabelites 5–7.

2019. aastal väljastas Kaitseressursside Amet kutsealustele ja kaitseväekohustust võtta soovivatele naissoost isikutele **24 076** kutset arstlikku komisjoni ilmumiseks (sh 95 kutset naissoost isikutele). Kokku langetasid arstlikud komisjonid **9616** otsust, millest **3870** otsuse (40,2% otsuste üldarvust) kohaselt tunnistati isik kaitseväeteenistuskohustulase tervisenõuetele vastavaks, sh **55** naissoost isikut. Võrreldes 2018. aastaga on vähenenud tervisenõuetele vastavaks tunnistatud kutsealuste osakaal (2018. aastal 43%) ning suurenenud tervisenõuetele mittevastavaks tunnistatud kutsealuste osakaal (2018. aastal 21% ning 2019. aastal 26,3% otsuste üldarvust). Samas on vähenenud tervisenõuetele ajutiselt mittevastavaks tunnistatud kutsealuste osakaal moodustades 33,5% (2018. aastal 36%) otsuste üldarvust.

Täpsem arstlike komisjonide poolt langetatud otsuste jaotus on toodud tabelis 5.

Tabel 5. Kutsealuste ja naissoost isikute terviseseisundi hindamine

		2018	2019
1	Väljastatud kutseid arstlikule läbivaatusele:	25 796	24 076
	nendest naissoost isikud	81	95
2	Arstlikule läbivaatusele ilmunud	13 842	12 136
3	Arstliku komisjoni otsused, sh:	10 958	9616
3.1	vastab kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele	4684	3870
	nendest naissoost isikud	57	55
3.2	ajutiselt ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele	3960	3218
	nendest naissoost isikud	2	9
3.3	ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele	2314	2528
	nendest naissoost isikud	3	4

Reservis olevatele isikutele väljastati 2019. aastal **806** kutset arstlikku komisjoni ilmumiseks ning arstlikule läbivaatusele ilmus **672** isikut. Kokku langetati reservis olevate isikute kohta **557** arstliku komisjoni otsust, millest **139** juhul tunnistati reservis olev isik kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele vastavaks (tabel 6) ning 223 tervisenõuetele mittevastavaks.

Võrreldes 2017. ja 2018. aastatega on reservis olevate isikute terviseseisundi hindamine suurenenud. 2017. aastal langetas arstlik komisjon 247 otsust, 2018. aastal 402 otsust ning 2019. aastal juba 557. Siinkohal võib põhjuseks tuua reservis olevate isikute teadlikkuse suurenemine ning soov saada kinnitust, kas isik vastab kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele. 2019. aastal tegi taotluse terviseseisundi hindamiseks 806 reservis olevat isikut. Arstlik komisjon hindab reservis olevate isikute terviseseisundit vaid isiku sooviavaldusel.

Tabel 6. Reservis olevate isikute terviseseisundi hindamine

		2018	2019
1	Väljastatud kutseid arstlikule läbivaatusele	548	806
2	Arstlikule läbivaatusele ilmunud	402	672
3	Arstliku komisjoni otsused, sh:	351	557
3.1	vastab kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele	90	139
3.2	ajutiselt ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele	114	195
3.3	ei vasta kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele	147	223

2019. aastal Kaitseressursside Ameti arstlike komisjonide poolt kutsealuste osas tehtud otsuste järgi on domineerivateks põhjusteks, miks isik „ei vasta“ või „ajutiselt ei vasta“ kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele, psüühika- ja käitumishäired ning lihasluukonna ja sidekoehaigused (tabel 7).

Võrreldes eelnevate aastatega on toimunud muutused „ajutiselt ei vasta“ ja „ei vasta“ tervisenõuetele diagnooside esinemissageduses. „Ajutiselt ei vasta“ kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele kuulusid 16% otsustest diagnoosigrupi klassifitseerimata sümptomid, tunnused ja kliiniliste laboratoorsete leidude hälbepildid ning „ei vasta“ kaitseväeteenistuskohustuslase tervisenõuetele kuulub 2019. aastal kolme peamiselt esineva diagnoosigrupi hulka silma- ja silmamanuste haigused. (2018. aastal esines samas suurusjärgus hingamiseldite haigused).

Tabel 7. Diagnooside esinemissagedus Kaitseressursside Ameti arstlikes komisjonides tehtud otsuste põhjal

Jrk nr	Otsuse liik	1.			2.			3.		
		Diagnoos	Arv	%	Diagnoos	Arv	%	Diagnoos	Arv	%
1	Vastab kaitsevää-teenistus-kohustuslase tervisenõuetele	Lihasluku-konna ja sidekoe-haigused	828	48	Silma- ja silma-manuste haigused	685	40	Hingamis-elundite haigused	198	12
2	Ajutiselt ei vasta kaitsevää-teenistus-kohustuslase tervisenõuetele	Lihasluku-konna ja sidekoe-haigused	856	46	Psüühika- ja käitumis-häired	688	37	Klassifitseeri-mata sümptomid, tunnused ja kliiniliste laboratoorsete leidude hälbed	305	16
3	Ei vasta kaitsevää-teenistus-kohustuslase tervisenõuetele	Psüühika- ja käitumis-häired	787	57	Lihasluku-konna ja sidekoe-haigused	425	31	Silma- ja silmamanuste haigused	159	12

2019. aasta olulisim muutus terviseseisundi hindamise kvaliteedis oli uue kaitsevääkohustuslaste registri versiooni kasutuselevõtt, mis sisaldab ka e-tervisekaardi moodulit. Komisjoni arstid kasutavad e-tervisekaardi moodulit, st alates 2019. aasta augustist kantakse komisjoni otsused ja teostatakse läbivaatus e-tervisekaardi moodulis.

Endiselt puudub arstlikel komisjonidel vaikumisi juurdepääs kaitsevääkohustuslaste terviseandmetele Tervise Infosüsteemis. Vaikimis juurdepääs terviseandmetele lihtsustaks oluliselt arstlike komisjonide tööd terviseseisundi hindamisel ja võimaldaks senisest rohkem eelkomisjonide läbiviimist. Vajalik on suurendada proaktiivsete teenuste pakkumist- teenuseid, mida Kaitseressursside Amet pakub omal initsiatiivil, tuginedes eeldusel, et isikud on teenusest huvitatud (nt pakkuda kodanikule võimalus läbida terviseseisundi hindamine dokumentide alusel, kui esinevad välistavad diagnoosid).

Foto 8. Ajateenijate saabumine logistikapataljoni (01.10.2019). Foto: n-ltn Martin Hiir

5. AJATEENISTUSSE KUTSUMINE

2019. aasta jooksul planeeriti ajateenistusse kutsuda² **3200** kutsealust. Kaitseministri määrusega lubati kehtestatud piirarvu ületada 5% ulatuses. Samuti võimaldati ajateenistusse asuda **108** naissoost isikul. Ajateenistuskohustust asus täitma **3298** kutsealust ja **38** naissoost isikut. Lähtuvalt üksuste ettevalmistustsükli dünaamikast kestab 1. ja 27. nädalal ajateenistusse asunud kutsealuste teenistus 11 kuud ning 40. nädalal teenistusse asunutel 8 kuud. Kõige rohkem kutsealuseid (sh naissoost isikud) asus ajateenistuskohustuse täitmisele 27. nädalal – **1842**. Määratud kogunemiskohta jättis ilmumata **258** kutsealust (**5,7%** kutsealustest, kes pidid asuma ajateenistusse).

Valdava grupi ajateenistusse asunutest moodustavad 19–22-aastased kutsealused. Kaitseressursside Ameti eesmärgiks on kutsuda noormehed teenistusse võimalikult noorelt. Praktika näitab, et noorematel kutsealustel on kõrgem motivatsioon, parem tervis ja vähem muid teenistusse asumist takistavaid põhjusi.

² Kaitseministri 16. oktoobri 2017. a määrusega nr 14 “2019. aasta kutsealuste ja naissoost isikute ning osaliselt 2021. aasta kutsealuste ajateenistusse asumise tähtajad ja nende arvuline jagunemine ajateenijate väljaõppega tegelevate struktuuriüksuste vahel ning ajateenistuse kestus“

Tabel 8. Ajateenistusse kutsumine 2019 (sulgudes on toodud naissoost isikute näitajad)

		Nädal			KOKKU
		1.	27.	40.	
1	Ajateenistusse kutsutavate isikute planeeritud arv (sulgudes naissoost isikute arv)	384 (26)	1781 (60)	1035 (22)	3200 (108)
2	väljastatud otsuseid ajateenistusse asumiseks	546 (5)	2456 (28)	1506 (7)	4508 (40)
3	alustatud täiendavaid menetlusi	111 (0)	601 (1)	347 (1)	1059 (2)
4	kogunemiskohta mitteilmunud	42	122	94	258
5	kogunemiskohta ilmunud	417	1847	1116	3380
6	ajateenistusse toimetatud	406 (5)	1815 (27)	1077 (6)	3298 (38)

Aruandlusperioodil täideti ajateenistusse kutsumise plaan täielikult ning kõik väeüksused komplekteeriti ka ettenähtud ülekattega, et kompenseerida teenistuse käigus väljalangevust.

Väärteomenetlused. Ajateenistusse mitteilmunud hulk võrreldes eelmise aruandlusperioodiga on pisut langenud (2018. aastal oli 6,2% ning 2019. aastal oli 5,7%). 2019. aastal alustas Kaitseressursside Amet seoses ajateenistusse mitteilmumisega 240 väärteomenetlust. 1. jaanuari 2020 seisuga on väärteomenetlus läbi viidud 149 isiku suhtes. 133 isikule on tehtud otsus ning 16 isikule väärteomenetluse lõpetamise määrus. 1. jaanuari 2020 seisuga on 2019. aastal alustatud väärtegude suhtes kokku määratud rahatrahve 62 740 euro ulatuses. Karistuseks mõistetud rahatrahvi suurus on keskmiselt 475 eurot. Väärteomenetluste arv on võrreldes 2018. aastal alustatud väärteomenetlustega vähenenud 31 menetluse võrra. Tulenevalt sellest on vähenenud ka määratud rahatrahvide kogusumma 9860 eurot. Karistuseks mõistetud keskmine rahatrahvi suurus on kasvanud 10 eurot.

Haldussund. 2019. aastal esitati kohtutäituritele sunniraha sissenõudmiseks 1939 täitmisavaldust, 245 050 euro ulatuses. 1. jaanuari 2020 seisuga on kohtutäiturite kaudu sisse nõutud sunniraha täies mahus 1322 korral, 155 600 euro ulatuses. Kohtutäituritele sissenõudmiseks esitatud sunniraha suurus on keskmiselt 126 eurot. 2019. aastal kohtutäituritele esitatud sunniraha sissenõudmiseks esitatud täitmisavalduste arv on võrreldes 2018. aastal esitatud täitmisavaldustega kasvanud oluliselt (776 täitmisavalduse võrra), 100 400 euro ulatuses.

Foto 9. Jõhvi linnakusse saabunud ajateenijad tutvumas sõduri individuaalse varustusega. Foto: Marina Loštšina (01.07.2019)

01.01.2019 jõustus kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste eriseaduste muudatus, mille kohaselt Kaitseressursside Ametil ja Kaitseväel tekib õigus kaitseväekohustuse täitmisest kõrvalehoidjatele lisaks sunniraha ning väärteokaristuste määramisele, võtta kasutusele meetmed, millega piiratakse isikule väljastatud õiguste ja lubade kehtivust või väljastamist.

Nimetatud seadusemuudatuse alusel tegi Kaitseressursside Amet 2019. aastal 26 kutsealusele hoiatuse mootorsõiduki juhtimise õiguse peatamiseks seoses arstlikus komisjonis tervise seisundi hindamisel osalemise kohustuse või ajateenustusse asumise kohustuse eiramisega. Kaitseressursside Amet taotles kohtult neljal korral luba isiku mootorsõiduki juhtimise õiguse peatamiseks ning kolmel korral loa ka sai. Seisuga 1. jaanuar 2020 on mootorsõiduki juhtimise õigus peatatud kahel kutsealusel.

Meetmete rakendamise eesmärgiks on mõjutada isikuid kaitseväekohustust täitma. Kaitseväekohustuse täitmiseks loetakse Kaitseressursside Ameti arstlikus komisjonis tervise seisundi hindamisele, ajateenistusse ning õppekogunemisele ilmumist.

Täiendavate meetmete kasutuselevõtt on kohaldatav isikute suhtes, kes korduvalt jätavad kohustuse täitmata ka peale nende suhtes haldussunni rakendamist või väärteomenetluse algatamist.

Õiguste ja lubade kehtivuse või taotlemise piiramise eelduseks on halduskohtu loa olemasolu. Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi esitab selleks taotluse halduskohtule ning kohus otsustab loa andmise haldustoiminguks loa andmise sätete alusel (halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) 27. peatüki sätted).

Õigused ja load, mille peatamist või väljastamise keelamist saab taotleda on: **mootorsõiduki juhtimise õigus, kalastuskaart, jahipidamisõigus, väikelaeva ja jeti juhtimise õigus ning relvaluba ja relva soetamisluba.**

2019. aastal jõustus veel teine oluline muudatus, mida hakatakse rakendama 2020. aastast. Alates 2020. aastast muudetakse ajateenistusse asumise tähtaegsid nihutades väljaõppeperioodi algusaegsid.

Kui seni algas väljaõpe 1., 27. ja 40. nädalal siis muudatuse kohaselt on uued väljaõppe algusajad 5., 29., ja 42. nädal. Muudatusega viiakse väljaõppetsükli algusaeg kooskõlla avalik-õiguslike kõrgkoolide õppekorraldusega. St juba kõrgkoolis õppivatel kutsealustel võimaldatakse läbida jaanuaris sügissemestri eksamisesioon ja asuda soovi korral ajateenistuskohustus täitma peale eksamisesiooni lõppu. Suvel algava väljaõppetsükli nihutamise soodustatakse kutsealustel sooritada kõrgkooli sisseastumiskatsed enne ajateenistusse asumist ning ühtlasi lahendatakse sellega ka laulu- ja tantsupeol osalejate soov enne ajateenistusse asumist osaleda laulu- ja tantsupeol.

Kolmanda olulise muudatusena saab välja tuua alates 01.01.2019.a jõustunud muudatus, millega tõsteti ajateenija lapse toetus 50 eurolt 300 euroni.

Foto 10. 1. jalaväebrigaadi pioneeripataljoni sõduribaaskursuse lõpurivistus. Foto: vbl Ardi Hallismaa (16.08.2019)

6. AJATEENISTUS

Alates 2018. aastast on Kaitseministeeriumi eestvedamisel algatatud erinevate sisuliste naistele suunatud teavitustegevustega (teabe- ja töövarjupäevad), mille eesmärgiks on naiste teadlikkuse suurendamine Kaitseväes teenimise ja sealsete karjäärivõimaluste kohta.

Neidudele suunatud ajateenistuse teabepäevi viiakse läbi üle Eesti erinevates linnades; 2019. aastal toimusid teabepäevad Tallinnas, Tartus, Pärnus, Võrus, Haapsalus, Jõhvis, Narvas, Kuressaares. Teabepäevadel antakse üldiselt ülevaade riigikaitsest, tutvustatakse sõjalist väljaõpet, olme- ja elamistingimusi väeosas; lisaks esinevad naiskaitsevälased ning teised valdkonna eksperdid, kes jagavad kogemuslugusid ning soovitusi aja- ja tegevteenistuse kohta. Tänapäevaks on kõigil teabepäevadel kokku osalenud 440 neidu. Alates 2018. aastast korraldatakse kaks korda aastas (augustis ja oktoobris) ajateenistuse töövarjupäevi, mille raames võimaldatakse neidudele vanuses 15–27-aastat minna valitud väeosasse, et saada osa ajateenija argipäevast ja rutiinist ning võimaluste piires osaleda sõjalises väljaõppes nii väeosas kui metsas. See kannab endas praktilist eesmärki anda sihtgrupile võimalikult realistlik ülevaade teenistuses toimuvast. Töövarjutamiseks on olnud avatud kõik ajateenijatele väljaõpet läbiviivad väeosad ning kestab olenevalt osaleja eelistusest 12 või 24 tundi.

Tagasisidest järeldub, et tüdrukuid motiveerib teabepäevadel osalema mitte ainult ajateenistus, vaid nad tunnevad huvi kaitsevälise karjääri vastu tervikuna ning milliseid võimalusi ja eelseid ajateenistus neile tulevikus annab. Samuti peavad nad oluliseks vahetut otsesuhtlust (nais)kaitsevälastega ning võimalust realselt tegevustes osaleda.

Üldise tendentsina on näha, et neidude huvi kaitseväeteenistuse vastu on järjest tõusmas. Suurema osa moodustavad keskkooliealised tüdrukud – ligi 95% osalejatest olid vanuses 16–18-eluaastat. See tähendab, et teabepäevade mõju naiste osakaalu tõusule ajateenistuses võib tõenäoliselt näha järgmise 1–3 aasta jooksul. Sealjuures on aga oluline ka sihtrühmaga kontakti hoidmine. Selleks kaasatakse neid ka teistesse ajateenistust tutvustavatesse projektidesse ning jätkatakse süsteemselt tegevuste korraldamisega edaspidi.

2020. aastal valmistatakse ette riidevarustuse kohandamist, et kaitseväge vormi, killuveste ning lahingrakmeid saaks individuaalselt keha eripära järgi kohandada. See parendab tulevikus väljaõppetingimusi, samuti võib eeldada positiivset mõju ka kaitseväelaste rahulolule ja motivatsioonile.

Programm „Klassiga ajateenistusse“

2017. aastal algatas Kaitseministeerium projekti „Klassiga ajateenistusse“, mille raames luuakse koostöös Kaitseressursside Ameti ning Kaitseväega lahendusi, et võimaldada gümnaasiumi lõpetavatele kutsealustele minna ühekoos ajateenistusse ning sõduri baaskursuse ajal ühes rühmas teenida.

Esimesed pilootgrupid on alates 2017. aastast käinud 1. jalaväebrigaadis. Siiani projektis osalenud ajateenijad on positiivselt meelestatud ning rahul, et said oma tuttavatega koos sõduri baaskursuse läbida. Programmis osalejad tõid välja, et teenistuse algus on pingeline ja erinev keskkond tavapärastest, mistõttu on koos tuttavatega kohanemine kergem.

2019. aastal liitusid projektiga kõik Kaitseväge ajateenijate väljaõpet teostavad väeosad. 2019. aastal asus ajateenistusse 4 klassi. 2020. aastaks on avaldanud soovi koos teenima asuda juba **14 klassi**.

Ajateenijate keeleõpe

2019. aastal hakati kõikides väeosades andma keeleõpet vähese eesti keele oskusega ajateenijatele. Keeleõppe võimaldamine väeosades aitab kaasa positiivsele integratsioonile ja sõdurite kohanemisevõimele. **Kokku osales 2019. aastal kursustel 230 ajateenijat.**

Alljärgnevalt statistiline ülevaade 2018. aasta II poolaasta kuni 2019. aasta I poolaasta väljaõppetsükli kohta.

2018. aasta II poolaastal asus ajateenistusse **2977** kutsealust ja 26 naissoost isikut ning 2019. aasta I poolaastal **406 kutsealust** ning 5 naissoost isikut, kokku **3383** kutsealust (sh lubatud **5%** ülekate) ja 31 naissoost isikut. Sarnaselt eelnevatele aastatele komplekteeriti ja õpetati väljaõppetsükli käigus välja Kaitseväge sõjaaja üksuste ettevalmistamise kavas ettenähtud üksused. Ajateenistuse lõppedes määrati sõjaaja ametikohale **3145** ajateenijat (sh 22 naissoost ajateenijat). Nimetatud väljaõppeperioodil (2018. aasta II ja 2019. aasta I poolaasta) oli ajateenijate väljalangevus tunduvalt vähenenud. Vähenenud on ka naissoost ajateenijate väljalangevus (2019. aastal 9 ja 2018. aastal 17). Kui eelnevatel aruandlusperioodidel oli ajateenistusest väljalangevus 18–20%, siis nüüd on väljalangevus 7,8%. Väljalangevuse vähenemine on otseselt seotud alates 2017. aastast praktiseeritud paindlikuma väljaõppeprogrammiga. Personaalsem ja tasakaalustatum lähenemine väljaõppe intensiivsuse valikul võimaldab ajateenijatel läbida ajateenistus vastavalt enda võimekusele.

Aruandlusperioodil vabastati ennetähtaegselt teenistusest 269 ajateenijat (sh 9 naissoost ajateenijat) kes kasutasid kaitseväeteenistuse seadusest tulenevat õigust (kaitseväeteenistuse seaduse § 82 lg

11) loobuda ajateenistusest 90 päeva jooksul alates ajateenistusse asumisest.

Tervisliku seisundi tõttu vabastati ajateenistusest 235 isikut (6,8%). Võrreldes 2018. aastaga on vabastatute arv vähenenud 3,5%, kuigi ajateenistusse asunute arv on jäänud samaks.

Lisaks eeltoodule vabastati ajateenistusest ennetähtaegselt seoses ülalpidamiskohustuse täitmisega perekonnaseaduse tähenduses (13 juhul) ning tekkinud raske perekondliku olukorra tõttu (10 juhul).

Ajateenijate teenistusest vabastamisel tervislikel põhjustel oli levinuim põhjus psüühika- ja käitumishäired (44,7%), mis võrreldes eelmise aruandlusperioodiga on 14,3% suurenenud. Aastate lõikes näitab nimetatud häirete grupp kasvutrendi. Suurima langustrendi on läbi teinud muud tervislikud põhjused (24,7%), mis 2018. aastal oli 36,8%. Väikest langust näitavad ka lihasluukonna ja sidekoehaigused ning vigastused ja mürgistused, vastavalt 1,98% ja 0,28% vabastamiste üldarvust.

Enamesinevate diagnoosigruppide võrdlus eelnevate aastatega on toodud tabelis 9.

Tabel 9. Enamesinevate diagnoosigruppide võrdlus ajateenistusest vabastamisel tervislikel põhjustel

Diagnoosigrupp	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	%					
psüühika- ja käitumishäired	25,7	17	19,3	18,9	30,3	44,7%
lihasluukonna ja sidekoehaigused	38,1	31	40,7	41,8	27,5	25,5%
muud tervislikud põhjused	29,2	45,7	33,2	29,9	36,8	24,7%
vigastused	7	6,3	6,8	9,4	5,4	5,1%

KVTS § 82 lg 4 sätestab **naissoost isikute ajateenistusse kutsumise** ja volitab kaitseministrit kehtestama naissoost ajateenijate ajateenistusse kutsumise tähtajad, teenistuskohad, teenistuse pikkuse ning teenistusse kutsutavate naissoost isikute arvu. Ajateenistusse asunud naissoost isikul on õigus loobuda ajateenistusest 90 päeva jooksul.

2018. aasta II ja 2019. aasta I poolaastal asus ajateenistusse 31 naissoost isikut, kellest 22 määrati sõjaaja ametikohale. Ajateenistusest vabastati ennetähtaegselt 9 naissoost ajateenijat omal soovil.

Naissoost isikute jagunemine ajateenistusse asumise aegade vahel ning nende sõjaaja ametikohale määramine 2019. aastal on välja toodud tabelis 10.

Tabel 10. Naissoost isikute ajateenistuse läbimine 2018. aastal

Kutsumise aeg	kaitseministri määrus	Võeti ajateenistusse	Vabastati omal soovil/ seotud tervisega	Lõpetas ajateenistuse ja arvati reservi 2019. aastal
1. nädal (2019)	26	5	0	5
27. nädal (2018)	60	19	6	13
40. nädal (2018)	22	7	3	4
KOKKU	108	31	9	22

Foto 11. Igal kutsel saabub ajateenistusse vabatahtlikult ka neide. Mõõdunud aastal asus ajateenistuse lõpetanud neidudest ca 60% tegevteenistusse. Foto: Marina Loštšina (01.10.2019)

Foto 12. Lisaõppekogunemisel Okas osalesid lisaks reservväelastele ka mitmed partnerid. Foto: ltn Marko Mei (15.10.2019)

7. ASENDUSTEENISTUS

KVTS § 58 lõike 1 kohaselt on Kaitseressursside Ametil õigus otsustada kaitseväeteenistuskohustuse asendamine asendusteenistusega kutsealuse motiveeritud taotluse alusel, kui kutsealune on keeldunud kaitseväeteenistusest usulistel või kõlbelistel põhjustel.

Seisuga 1. jaanuar 2020 oli asendusteenistuses **40** isikut, mis on 35 isiku võrra vähem, kui 2018. aasta sama perioodi seisuga. 2019. aastal huvi asendusteenistuse läbimise vastu püsis endiselt kõrgel. Taotlusi asendusteenistuse läbimiseks esitati **170**, mis on jäänud võrreldes eelneva aruandlusperioodiga samasse suurusjärku (2018. aastal esitati 174 taotlust). Tulenevalt eelarvelistest vahenditest võimaldati asendusteenistusse asuda 43 isikul.

Asendusteenistust on võimalik läbida asutuses, mis tegeleb päästesündmuse lahendamisega, sotsiaalteenuse osutaja juures ning õppeasutuses, kus on loodud hariduslike erivajadusega õpilaste klassid.

Tabel 11. Asendusteenistus

Jrk nr	Näitaja	Arv
1	Asendusteenistuses seisuga 1.01.2020	40
2	Alustas asendusteenistust	43
3	Lõpetas asendusteenistuse	78
4	Esitatud taotlusi asendusteenistusse asumiseks	170

Foto 13. Õppuse Kevadtorm raames rajasid pioneeripataljoni võitlejad silla üle Valgejõe. Foto: vbl Ardi Hallismaa (01.05.2019)

8. ÕPPEKOGUNEMISED

2019. aastal seati kaitseministri määrusega³ eesmärgiks kutsuda õppekogunemistele kuni 4718 reservväelast. Lisaks nähti määrusega ette 300 vabatahtliku osalemise võimalus. Õppekogunemiste eesmärgiks on korrata ja täiendada teadmisi, oskusi ning harjutada üksuste koostegevust.

Kaitseväge juhataja kehtestas 2019. aasta õppekogunemistel osalevate reservväelaste arvuks 4660. Õppekogunemise kutseid saadeti välja 5423le reservis olevale isikule. Saadetud kutsetest ei jõudnud tähtitud kirjana adressaadini 1179 ehk 21,7%. Paljudel juhtudel väljastatakse lisaks tähtitud kirjale ka lihtkiri või helistatakse reservis olevatele isikutele ning teavitatakse õppekogunemise toimumisest. Kutsututest vabastati 948 ehk 17,5%. Eelmise aruandlusperioodiga võrreldes on vabastamiste hulk suurenenud üle 8%. Õppekogunemistele ei ilmunud 1188 reservis olevat isikut ehk 21,9% kutsututest. Kokkuvõttes õppekogunemisest võttis osa 70,5% planeeritust.

Lisaõppekogunemine Okas 2019

Täiendavalt viidi 2019. aastal läbi kaks lisaõppekogunemist. Vabariigi Valitsuse otsusel planeeriti kutsuda 15. oktoobril 2019. aastal lisaõppekogunemisele 823 61. tagalapataljoni reservis olevat isikut. Lisaõppekogunemisele kutsuti 788 reservis olevat isikut, kellest osales 522. Seega üksus sai mehitatud 66% ulatuses. Ilmumata jättis 266 reservis olevat isikut.

Lisaks otsustas Vabariigi Valitsus kutsuda 2019. aasta 16. oktoobril lisaõppekogunemisele 1467 23. jalaväepataljoni reservväelast. Õppusele kutsuti 1382 reservis olevat isikut, kellest osales õppusel 942 ehk kokku osales 68% kutsututest. Seega jättis ilmumata 440 isikut.

³ Kaitseministri 15.10.2018 määrus nr 15 „2019. aasta õppekogunemiste aegade ja neis osalevate reservväelaste arvu kehtestamine“.

Foto 14. Lisaõppekogunemisele Okas kutsunud 61. tagalapataljoni reservväelaste meditsiiniüksuse harjutus.
Foto: rms Mattias Allik (17.10.2019)

Esmakordselt kasutati lisaõppekogunemiste kutsete edastamiseks kaitseväekohustuslaste registrit, mis võib olla üks edukuse näitaja.

Õppekogunemisele mitteilunud reservis olevate isikute suhtes algatati 684 väärteomenetlust. Lisaõppekogunemistega seonduvaid väärteomenetlusi oli kokku 245, mis alustati samal aastal. Hinnanguliselt 150 lisaõppekogunemise väärteomenetlust algatatakse käesoleval aastal. Väärteomenetluste raames määratud rahatrahvid jäävad vahemikku 40–400 eurot (keskmine rahatrahv 290 eurot) ja lisaõppekogunemise rahatrahvid jäävad vahemikku 60–660 eurot (keskmine rahatrahv 300 eurot).

Foto 15. Õhutõrjepataljoni sõjalis-sportlik võistlus Kuldnool. Foto: Marina Loštšina (24.04.2019)

9. AJATEENIJATE JA RESERVVÄELASTE ARVAMUSUURINGUD

Alates 2016. aastast on Kaitseministeeriumi, Tartu Ülikooli ning Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste (alates 2019. aasta maist Kaitseväe Akadeemia) koostöös viidud läbi ajateenijate longituudset ankeedipõhist kompleksuuringut.

Uuringu meetodika valikul on lähtutud võimalusest jälgida pikaajaliselt isikupõhiselt tema arvamusi ja kogemusi nii ajateenistuse alguses kui ka lõpus. Uuringu tulemused peavad andma Kaitseväele, Kaitseministeeriumile ja Kaitseressursside Ametile ning teistele riigikaitse inimvaraga seotud institutsioonidele ülevaate ajateenistusse astunute sotsiaaldemograafilisest taustast, üldistest- ja õpihoiakutest, motivatsioonist, enesehinnangulisest tervisest; eri näitajate omavahelistest seostest ning muutustest ajateenistuse ja reservteenistuse jooksul.

Praeguseks on läbi viidud kolme (2016–2018) aastakäigu ajateenijate longituudne küsitlus ning hakkab tekkima piisav empiiriline materjal lisaks konkreetse aastakäigu ajateenijate arvamustest ja hoiakutest ka pikaajaline vaade väljaõppeprotsessile ning selle mõjudele.

Hoiakud ja motiveeritus ajateenistusse asumisel

Hoiakuline valmidus ja positiivne meelestatus ajateenistusse asumise osas on kõrgem nooremate ajateenijate hulgas, kes asuvad teenistusse kohe pärast keskhariduse omandamist. Tulemused toovad selgelt esile, et vabatahtlikult isikliku avalduse alusel ajateenistusse astunute hoiakud ajateenistuse vajalikkuse, julgeoleku ja kaitsevalmiduse osas on positiivsemad ning ajateenistuse jooksul püsivamad kui seda mittevabatahtlikult teenistusse astunud ajateenijate hulgas. Seega tuleks ajateenijate selektsioonil lisaks füüsilise võimekuse ja terviseseisundi teguritele pöörata rohkem tähelepanu nende hoiakute profiilile ja motiveeritusele.

Kolme aasta uuringuid kõrvutades ilmneb tervisehinnangute teatav paranemine aja jooksul. Samuti

tõuseb hinnang oma füüsilisele vormile ja kehalisele võimekusele – heaks või üsna heaks pidas oma füüsilist vormi 2016. aastal 30% ajateenijatest ning 2018. aastal 37%.

Ajateenistusest ennetähtaegselt reservi arvamise mõjutegurid

Viimastel aastatel on ennetähtaegselt reservi arvatud ajateenijate osakaal vähenenud. Kompleksuuringust tuleb esile, et teenistuse lõpuperioodil ajateenistusest väljalangemine väheneb.

Ajateenistusest ennetähtaegselt vabastamist on ühe kümnendiku ulatuses võimalik ette ennustada ajateenija vanuse, majandusliku olukorra, kooselustaatuse, tervisega rahulolu ja meelestatuse kaudu. Rahulolu oma tervisega teenistuse alguses ning meelestatus ajateenistuse osas on peamised ennetähtaegselt reservi arvamise riskitegurid. Seega on kutse alusel teenistusse tulnud ja ajateenistuse suhtes negatiivselt meelestatud ajateenijate puhul olemas teatav „eelsoodumus“ ennetähtaegselt reservi arvamiseks.

Samuti ennustab ennetähtaegset reserviarvamist subjektiivne hinnang oma tervisele – hea või üsna hea tervise korral on tõenäosus 7%, keskmise hinnangu puhul 12% ning üsna halva või halva tervise korral 19%.

Ajateenijate füüsiline võimekus

Foto 16. Kaitseväge meistrivõistlused orienteerumises (18.09.2019). Foto: rms Mattias Allik

56% ajateenijatest kinnitab, et ei valmistanud end füüsilise ettevalmistuse mõistes ajateenistuse jaoks mitte kuidagi ette. Samas tegi vähemalt korra nädalas trenni 71% vastajatest (2017. aastal oli selliste ajateenijate osakaal 60%). Üldfüüsilise testi (kätekõverdused, selililamangust istesetõusud ning 3200 meetri jooks) tulemused ajateenistuse alguses ja lõpus paranesid kõigis gruppides sõltumata eelnevast sportimisharjumusest.

Hoolimata paranenud üldfüüsilise testi tulemustest hindasid ajateenijad oma füüsilist seisundit ajateenistuse alguses ja lõpus üsna sarnaselt – hea või üsna hea seisundiga vastavalt 36% ja 35%,

Eestvedamine

Juhtimishierarhia on ajateenistuse spetsiifiline osa, mis erineb oluliselt tsiviilelust, kus alluvusskeemid võivad olla paindlikud või puududa hoopis. Seega on militaarsfääris oluline pöörata tähelepanu eestvedamisele.

Ajateenistusse astumise motivatsioon ennustab ka siinkohal seda, kuidas ülematesse suhtutakse ja neid tajutakse. Oma avalduse alusel ajateenistusse tulijad tajuvad ülemaid toetavamana, kui need ajateenijad, kes tulid teenistusse vastumeelselt. Samuti ennustab omandatud auaste suhtumist ülematesse – nooremseersandid ja kapralid tajuvad võrreldes reameestega ülemaid positiivsemalt.

Ülemate ausust ja õiglust hinnatakse seda kõrgemalt, mida kaugem on alluvussuhe – väeosaülemat ja kompaniiülemat hinnatakse kõrgemalt ning jaoulemat ning rühmavanemat madalamalt. Ülemate juhtimisstiili hindavad positiivsemalt samuti avalduse alusel ajateenistusse tulnud – nad tajuvad ülemaid usaldavamana, efektiivsemana ning kaasavamana.

Reservväelaste sotsiaaldemograafiline taust ja hoiakud

Samade uurijate poolt viidi läbi 2018. aasta õppusel Siil reservväelaste ankeetküsitlus, kus osales 415 vastajat. Küsitlusest selgus, et 19% vastajatest oli viimase aasta jooksul välismaal töötanud, kellest 35 isikut tuligi reservõppekogunemisele välismaalt. 1,5% vastajatest oli õppusele Siil kutsumise ajal töötud. Oma füüsilise võimalusega ei olnud üldse rahul 1,9% vastajatest ning pigem ei olnud rahul 23,3% vastajatest. Oma tervisega ei olnud rahul 1% ning pigem ei olnud rahul 8,5% anketeeritutest. Oma sõjaaja ametikohast olid teadlikud 90% anketeeritutest. Uuringus osalenutest oli ajateenistuse Kaitseväes läbinud 97%, kuus vastajat ei olnud ajateenistust läbinud ning neli oli teeninud aega Nõukogude armees.

Reservväelaste hoiakud

61% vastajaid küsitletud reservväelastest uskus, et võõrriigi relvastatud rünnaku korral on võimalik Eestit kaitsta. 74% vastajatest avaldas valmisolekut osaleda kaitsetegevuses. Kõige olulisemaks julgeoleku tagamise võimaluseks peeti NATO kollektiivkaitset (46,5% vastajatest).

24% vastajatest mõõnis, et oleksid võimaluse korral jätnud õppekogunemisele tulemata. Vastajad tajusid, et õpingukaaslased ja sõbrad suhtusid õppekogunemisel osalemisse kõige positiivsemalt (vastavalt 84% ning 87%) ning elukaaslane ja tööandja vähem positiivselt (head või pigem head suhtumist tajus mõlemal juhul 66% anketeeritutest). Õppekogunemisel osalemise motivatsioonina nimetati enim võimalust välja astuda igapäevarutiinist (62,4%) ning kõige vähem ühiskondlikku tunnustust (15,1%). Põhiliste takistustena õppekogunemisel osalemisele nimetati tegemata tööasju (50%) ning rahalisi kohustusi (46%).

Foto 17. Kuperjanovi jalaväepataljoni õppus Hallikas Teemant. Foto: ltn Marko Mei (10.12.2019)

10. TEGEVVÄELASED

Tegevväelaste arv suurenes 2019. aastal **86** tegevväelase võrra, ulatudes aasta lõpus **3508** tegevväelaseni. 2020. aastaks on seatud eesmärgiks tegevväelaste arvu suurendada 3510 tegevväelaseni. Riigikaitse arengukava (RKAK) 2017–2026 kohaselt oli planeeritud 2019. aasta lõpuks saavutada **3460** tegevväelase tase, mis ületati 48 tegevväelase võrra.

Sõjaväelise kvalifikatsioonile vastavate täidetud ametikohtade arv Kaitseväes ja Kaitseliidus on kajastatud tabelis 13 (näitena: vanemohvitseri väljaõpet nõudvatest ametikohtadest on täidetud 581 seisuga 31.12.2019).

Tabel 13. Tegevväelaste arv ametikohtadel sõjaväelise auastme alaliikide lõikes Kaitseväes ja Kaitseliidus

Ametikoha auastme alaliik	Teenistuses ametikohtadel 2019 alguse seisuga*	Teenistuses ametikohtadel 31.12.2019 seisuga*
Kõrgemad ohvitserid	11	11
Vanemohvitserid	590	581
Nooremohvitserid	550	576
Vanemallohvitserid	1177	1231
Nooremallohvitserid	834	879
Sõdurid	43	42
Kadetid	139	135
Kokku teenistuses	3344	3455
Lapsehoolduspuhkusel	61	78

* andmed ei sisalda lapsehoolduspuhkusel olevaid tegevväelasi

2019. aastal värvati Kaitseväge 384 tegevväelast (2018. aastal oli värvatute hulk 359 ja 2017. aastal 301). Võrreldes viie viimase aasta sama perioodiga on 2019. aastal tegevväelaste värbamine olnud kõrgeim. Lisaks saab tuua positiivse näitajana, et 2019. aastal **ajateenistuse lõpetanute koguarvust 4,95% ning naistest ca 60% asusid tegevteenistusse.**

Foto 18. Malis välisoperatsioonil Barkhane teeniv kompanii ESTPLA-34. Foto: Kristjan Kostabi (23.12.2019)

Samas on ka tegevväelaste lahkumine olnud 2019. aastal viie aasta kõrgeim. Aasta jooksul lahkus 299 tegevväelast, mis on võrreldes aasta varasemaga 76 võrra rohkem. Peamisteks lahkumiste põhjusteks 2019. aastal oli pensionile jäämine (37), parem pakkumine väljaspool kaitseväge (35), perekondlikud põhjused (27) jms. Samas moodustavad märkimisväärse osa need tegevväelased, kes oma lahkumise põhjust ei avalikusta (69). Lahkujatega vesteldes tuuakse probleemina esile suurt töökoormust ja töö- ning eraelu tasakaalu püüdmist.

Lahkumiste osas on kõige murettekitavamaks trendiks nooremohvitseride lahkumine, mis avaldab negatiivset mõju kaitseväge arengule pikemas perspektiivis. Kui aastatel 2010–2018 lahkus keskmiselt 21 nooremohvitseri aastas, siis 2019. aastal oli lahkujaid 32.

Foto 19. Kalevi jalaväepataljoni nooremallohvitseride kursuse lõpurännak. Foto: rms Mattias Allik (06.11.2019)

11. PEAINSPEKTORITEENISTUS

Kaitseväe peainspektoriteenistuse põhiülesandeks on inspekteerida Kaitseväe struktuuriüksusi sõjaväelise väljaõppe ja sisekorra kontrollimiseks, menetleda kaitseväelaste ja Kaitseväega teenistus- või töösuhtes olevate isikute avaldusi ning osaleda Kaitseväe plaanide ja kavade koostamisel.

Peainspektori ja peainspektoriteenistuse õigusvahemehe poole võivad pöörduda oma teenistuslaste küsimustega kõik kaitseväelased ja Kaitseväega teenistus- või töösuhtes olevad isikud ilma käsuliini järgimata ning peainspektoriteenistuse töötajad on oma tegevuses sõltumatud teistest ülematest peale Kaitseväe juhataja.

2019. aastal esitati kokku 101 pöördumist, mis on vähem, kui 2018. aastal, mil tehti samal perioodil 130 pöördumist. Pöördujad jagunesid peamiselt kaheks grupiks – ajateenijad ning tegevväelased ja tsiviiltöötajad. Ajateenijate pöördumised oli enamasti seotud meditsiinilise taustaga ning ülema käitumisega nagu ka eelnevatel aastatel. Palgalise koosseisu pöördumised on seotud tasustamisega ja ka ülema käitumisega. 2019. aastal laekus ajateenijatelt 46 pöördumist ning 2018. aastal esitati samal perioodil 57 pöördumist. Tegevväelaste ja tsiviiltöötajate poolt esitatud pöördumiste arv on võrreldes eelnevate aastatega mõnevõrra langenud – kokku tehti 37 pöördumist. 2018. aastal oli pöördumiste arvuks 47 ning 2017. aastal 45.

Foto 20. Tegeväelaste jaoks oli 2019. aastal üks suurimaid väljakutseid harjutus Tractable, milles lihvisid Kaitseväge ja Kaitseleidu üksused oma oskusi saabuvaid liitlasi Eestis vastu võtma ja toetama harjutades sellega omavahelist koostööd. Lisaks erinevatele harjutustele toimus ka langevarjudessant. Foto: Mareli Nielson (30.09.2019)

12. OLULISEMAD TEGEVUSED 2020. AASTAL

1. 2020. aastal suureneb ajateenistusse kutsutvate kutsealust arv ning ajateenistusse kutsutakse vähemalt 3500 kutsalust. Lisaks kutsealustele oodatakse vabatahtlikult ajateenistuskohustust täitma kuni 110 naissoost isikut.
2. 2020. aastal jätkatakse kaitseväekohustuslastele kaitseväeteenistuse iseteenindusportaali tutvustamist ja juurutamist, et lihtsustada kodaniku jaoks ajateenistusse/reservteenistusse kutsumise protsessi.
3. Kaitseministeeriumis koostatakse kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise pakett mille sisuks on suurimate muudatustena arstlike komisjonide reform, mis eeldab vaikimisi ligipääsu Tervise Infosüsteemile, asendusteenistuse reservteenistuse süsteemi loomine ning muude tegevteenistust korraldavate sätete korrastamine. Seadusemuudatuste eeldatav jõustumise aeg on 1. jaanuar 2021.a.
4. Jätkuvad tegevused naissoost isikutes ajateenistuse vastu huvi tõstmiseks. Selleks jätkatakse ajateenija töövarjupäeva ning erinevate teabepäevade ning projektiga „Klassiga ajateenistusse“ korraldamist.
5. Jätkatakse kaitseväekohustuslastele teabevärava eesti.ee kaudu dokumentide kättetoimetamise juurutamist koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Riigi Infosüsteemide Ametiga. Selleks on Kaitseministeeriumis ettevalmistatud seadusemuudatus, mille kohaselt hakatakse kaitseväekohustuslastele kutseid ja teatise kättetoimetama peamiselt Eesti teabevärava kaudu ning isikukood@eesti.ee aadressile saates. Eeldatav seaduse jõustumise aeg on 01.06.2020.a.
6. Kaitseministeeriumi valitsemisalas jätkatakse tegevusi 4000 ajateenija ajateenistusse võtmiseks, sh renoveeritakse olemasolevaid ning rajatakse lisataristut.

7. 2020. aasta jooksul tehakse ettevalmistusi kohandatava lõikega kaitseväge vormi, killuvestide ning lahingrakmete kasutusele võtmiseks, mida on võimalik individuaalselt keha eripära järgi kohandada.
8. Jätkatakse ajateenijate kompleksuuringu läbiviimist ning saadud uurimistulemusi kasutatakse sisendina poliitikakujundamisel. Samuti esitletakse uuringutulemusi nii konverentsidel kui ka ajakirjades.